

FRANJO PODHRAŠKI*, STJEPAN TRŠINSKI**

Postupanje policije prema odredbama Prekršajnog zakona

UVOD

Prekršajnim zakonom¹ napravljene su značajnije postupovne promjene. Naime, policija se za prekršaje iz propisa u svojoj nadležnosti našla u poziciji stranke u postupku, tj. ovlaštenog tužitelja koji ima znatno veće mogućnosti kod utvrđivanja prekršaja, procesuiranja počinitelja (upozorenje, naplata novčane kazne) i pokretanja prekršajnog postupka (izdavanje prekršajnog naloga, podnošenje optužnog prijedloga), nego što je to mogla po Zakonu o prekršajima.²

Uvjetno gledajući od blažeg prema težem postupanje policije se može sagledati kroz mogućnost izdavanja upozorenja počiniteljima tzv. lakših prekršaja (zapriječena kazna do 1.000,00 kn), preko naplate novčane kazne, izdavanja obaveznih i općih prekršajnih naloga do podnošenja optužnih prijedloga.

Očite novine su upozorenje i obavezni prekršajni nalog koji se faktički smatra svojevrsnom ponudom počinitelju prekršaja da plaćanjem novčane kazne i eventualnih troškova postupka osujeti vođenje prekršajnog postupka protiv sebe u situacijama kada se radi o uvjetno rečeno lakšem prekršaju čija izvjesnost počinjenja je gotovo nedvojbeno utvrđena.

Prigovor na taj obavezni prekršajni nalog se bez razmatranja zajedno sa spisom predmeta dostavlja nadležnom sudu, koji nakon njegovog razmatranja donosi pravomoćnu odluku (rješenje ili presudu). Dakle, odluku koja se ne može pobijati redovnim pravnim sredstvima, što ovaj postupak čini veoma ekonomičnim.

---

*Franjo Podhraški, dipl. krim., voditelj Odsjeka za prevenciju i metodologiju rada policije u Ravnateljstvu policije MUP-a RH.

** Stjepan Tršinski, dipl. krim., policijski službenik za obrambene poslove u Ravnateljstvu policije MUP-a RH.

¹ Prekršajni zakon. (NN 107/07.)

² Zakon o prekršajima. (NN 88/02., 122/02., 105/04., 127/04.)

Međutim, novina se pojavila i kod optužnih prijedloga kod kojih policija kao ovlaštenični tužitelj može u granicama propisanog predlagati vrstu i visinu kazne ili druge sankcije. Takav prijedlog ovlaštenog tužitelja posredno je povezan s mogućnošću ulaganja redovnog pravnog lijeka ukoliko tužitelj nije zadovoljan s izrečenom kaznom ili drugom sankcijom.

Upute, obrasci i pravovremena edukacija ipak je, uz očekivani pad broja zabilježenih prekršaja u početku primjene odredbi novog Zakona uzrokovan nedovoljnim poznavanjem propisa i nesigurnošću ovlaštenih službenika tužitelja, u drugoj polovici prve godine njegove primjene dovela gotovo do razine zabilježenih prekršaja tijekom ranijih godina.

1. POSTUPAK POLICIJE KOD POSTOJANJA OSNOVA SUMNJE DA JE POČINJEN PREKRŠAJ

Temeljem članka 158. Prekršajnog zakona policija je dužna, kada postupa u okviru svoje nadležnosti za provođenje nadzora ili ako postoje osnove sumnje da je počinjen prekršaj, poduzeti potrebne mjere da se:

1. utvrdi je li prekršaj počinjen i tko je počinitelj
2. počinitelj ili sudionik ne sakrije ili pobjegne
3. otkriju i osiguraju tragovi prekršaja i predmeti koji mogu poslužiti pri utvrđivanju činjenica
4. prikupe sve obavijesti koje bi mogle biti od koristi za uspješno vođenje prekršajnog postupka.

Radi ispunjenja navedenih zadaća policija može:

- tražiti potrebne obavijesti od građana; obaviti potreban pregled prijevoznih sredstava, osoba i prtljage
- u najkraćem potrebnom vremenu, a najdulje šest sati nadzirati i ograničiti kretanje određenih osoba na određenom prostoru; poduzeti druge mjere za otkrivanje osoba i stvari (promatranje, pratnja, blokada, racija, zasjeda, klopka, i dr.)
- poduzeti potrebne mjere u vezi s utvrđivanjem istovjetnosti osoba i predmeta
- u nazočnosti odgovorne osobe obaviti pregled određenih objekata i prostorija državnih tijela, pravnih osoba te drugih poslovnih prostora i ostvariti uvid u određenu njihovu dokumentaciju i podatke, te poduzeti druge potrebne mjere i radnje.

Nadalje, i prije pokretanja prekršajnog postupka, ukoliko postoje osnove sumnje da je počinjen prekršaj, policija može od nadležnog prekršajnog suda zatražiti da prema odredbama Prekršajnog zakona naredi:

- pretragu stana i drugih prostorija, prijevoznih sredstava, prtljage i osoba
- privremeno oduzimanje predmeta
- privremeno obustavljanje izvršenja financijske transakcije
- prepoznavanje; očevid i potrebna vještačenja.

Međutim, ako postoji opasnost od odgode policija može i sama odrediti izvođenje navedenih radnji, izuzev pretrage stana i prepoznavanja. S obzirom na to da Prekršajnim zakonom nisu precizirani uvjeti, okolnosti i pretpostavke za provođenje ovih radnji, kod njihovog provođenja smisleno se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku koje se na njih odnose.

Radi pobližeg objašnjenja postupanja policijskih službenika kod postojanja osnova sumnje da je počinjen prekršaj, u nastavku će biti pojašnjene posebnosti tog postupanja kod pojedinih kategorija prekršaja koje su, uvjetno rečeno, vezane za visinu i vrstu zapriječene kazne te druge posebnosti i karakteristike, kako to propisuje Prekršajni zakon.

Promjene u pogledu vrste i visine zapriječenih kazni po Prekršajnom zakonu, odnosno njihov zakonski određen minimum i maksimum u odnosu na vrstu mogućeg počinitelja, s usporednim pokazateljima iz Zakona o prekršajima prikazane su u tablici 1.

VRSTE KAZNI	ZAKON O PREKRŠAJIMA	PREKRŠAJNI ZAKON
Novčana kazna		
– za fizičke osobe	300,00 do 10.000,00 kuna	100,00 do 50.000,00 kuna
– za fizičku osobu obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost	-	1.000,00 do 500.000,00 kuna
– za pravnu osobu	2.000,00 do 100.000,00 kuna	2.000,00 do 1.000.000,00 kuna
– za odgovornu osobu u pravnoj osobi	300,00 do 10.000,00 kuna	100,00 do 50.000,00 kuna
– za financ. prekršaje, zaštite okoliša i sl.	500,00 do 1.000.000,00 kuna	do 1.000.000,00 fizičkoj osobi
– za prekr. propisan odlukom jed. lokalne i područne/regionalne samouprave: – fizičke osobe	50,00 do 200,00 kuna globa	100,00 do 2.000,00 kuna
– za fizičku osobu obrtnika i osobu...	-	300,00 do 5.000,00 kuna
– za pravne osobe	500,00 do 1.000,00 kuna globa	500,00 do 10.000,00 kuna
– globa – fizičke osobe	50,00 do 500,00 kuna globa	-
– pravne osobe	500,00 do 10.000,00 kuna globa	-
Kazna zatvora	3 do 30 dana	3-30 dana
– za najteže oblike prekršaja	do 60 dana	do 60 dana
– za prekršaje nasilja u obitelji, teške prekršaje i prekršaje vezane za zlouporabu opojnih droga	-	do 90 dana

Tablica 1: Pregled vrsta kazni po Zakonu o prekršajima i Prekršajnom zakonu

Posebnosti postupanja policijskih službenika bit će obrazloženi kroz:

- pojašnjenje izdavanja pisanog i izricanja usmenog upozorenja
- naplatu novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja; izdavanja obaveznog prekršajnog naloga
- izdavanja prekršajnog naloga ("općeg") i podnošenja optužnog prijedloga.

Određeno postupanje policije po Prekršajnom zakonu u odnosu na vrstu i visinu zapriječene sankcije vidljivo je iz tablice 2.

Samo novčana kazna	Pisano ili usmeno upozorenje (čl. 245. st. 6.)	Do 1.000 kn za fizičku osobu
	Naplata kazne na mjestu počinjenja prekršaja (čl. 245. st.1)	Do 1.000 kn za fizičku osobu i odgovornu osobu u pravnoj osobi
		Do 10.000 kn za pravnu osobu i sa njom izjednačene subjekte
	Obvezni prekršajni nalog (članak 239.) ... i protiv maloljetnog počinitelja	Po odlukama jedinica lokalne i područne samouprave
		Do 2.000 kn za fizičku osobu
		Do 5.000 kn za fizičku osobu obrtnika
		Do 10.000 kn za pravnu osobu
	Do 5.000 kn za odgovornu osobu u pravnoj osobi	
Svaka od propisanih prekršajno-pravnih sankcija, osim...	Prekršajni nalog (čl. 228.) ... samo protiv punoljetnog počinitelja	Ne može se izreći kazna zatvora ni zaštitna mjera
Novčana kazna i kazna zatvora, zaštitna mjera	Optužni prijedlog (čl. 160.) ... i protiv maloljetnika	Odluku o sankciji donosi sud

Tablica 2: Postupanje policije u odnosu na vrstu i visinu zapriječene sankcije kako je to određeno Prekršajnim zakonom

1.1. Pisano i usmeno upozorenje

Policiji je člankom 245. stavkom 6. Prekršajnog zakona dana mogućnost da umjesto naplate novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja izda pisano ili izrekne usmeno upozorenje, ukoliko je tijekom obavljanja poslova nadzora utvrđeno da je počinjen prekršaj za koji je propisana samo novčana kazna do 1.000,00 kuna, da je prekršaj osobito lake naravi i da počinitelj nije prije činio slične prekršaje.

Postupanje policije kod izdavanja pisanog ili izricanja usmenog upozorenja uređeno je Pravilnikom o izdavanju pisanog ili izricanju usmenog upozorenja (NN 25/08.) kojeg je donio ministar unutarnjih poslova.

Sastavni dijelovi navedenog Pravilnika su i obrasci pisanog upozorenja (MUP RH – R-123) i usmenog upozorenja (MUP RH – R-124). Međutim, primjena dva obrasca upozorenja pokazala se u praksi neekonomičnom, tim više što su bili tiskani na obrascu formata A-5, te je iz tih razloga kao i omogućavanja da policijski službenik takav obrazac nosi u džepu

Ukoliko počinitelj prekršaja koji nema prebivalište ili stalno boravište u Republici Hrvatskoj izrečenu novčanu kaznu i određene troškove postupka odbije platiti, policijski službenik će uz optužni prijedlog takvog počinitelja dovesti nadležnom prekršajnom sucu.

Policijски službenici će za naplatu novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja počinitelju izdati potvrdu o naplaćenju novčanoj kazni (MUP RH – R-118) tiskane na formatu A-6, pogodnom za nošenje u džepu, sljedećeg izgleda:

 REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA POLICIJSKA UPRAVA	SER. BROJ: _____ URUČITI GRAĐANINU!
(mjesto i datum)	
Temeljem članka 245. Prekršajnog zakona izdaje se	
POTVRDA O NAPLAĆENOJ NOVČANOJ KAZNI NA MJESTU POČINJENJA PREKRŠAJA	
(ime i prezime)	
OIB: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	(ime oca / majke)
državljanin _____	rođen _____
(država)	(datum i mjesto rođenja)
s prebivalištem/boravištem u _____	
(mjesto)	
_____	
(ulica i kućni broj)	
identitet provjeren uvidom u _____, ser. broj: _____	
(naziv i mjesto izdavanja isprave)	
koji je u svojstvu:	
a) vozača _____; b) pješaka; c) putnika; d) ostalih;	
(registarska oznaka vozila)	
dana _____ 20 __. g. u _____ sati u mjestu _____	
počinio prekršaj iz članka _____, stavka _____, točke _____, kažnjiv	
po članku _____, stavku _____, točki _____, Zakona/Odluke _____	
_____	
te je na mjestu počinjenja prekršaja izrečena i naplaćena novčana kazna	
u iznosu od <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> (_____) kuna.	
(slovima)	
_____	M. P. _____
(potvrdu primio)	(policijski službenik i broj službene značke)
NAPOMENA: Protiv počinitelja prekršaja neće se voditi prekršajni postupak, izrečena kazna se ne unosi u prekršajnu evidenciju, a počinitelj prekršaja se ne smatra osobom osuđenom za prekršaj.	
MUP RH – R 118	

1.3. Prekršajni nalog

1.3.1. Opći uvjeti

Policija kao ovlaštenu tužitelj može temeljem članka 233. Prekršajnog zakona prije pokretanja prekršajnog postupka izdati prekršajni nalog ako je prekršaj utvrđen na jedan od sljedećih načina:

1. neposrednim opažanjem ili obavljenim nadzorom policijskih službenika pri obavljanju nadzora iz njihove nadležnosti
2. na temelju vjerodostojne dokumentacije, uključivši i zapisnik o očevidu nadležnog tijela
3. uporabom propisanih tehničkih uređaja ili provođenjem odgovarajućih propisanih laboratorijskih analiza i vještačenja.

Policija može prekršajni nalog ("opći"), izuzev obaveznoga prekršajnog naloga, izdati samo protiv punoljetnog počinitelja prekršaja.

Prekršajnim nalogom policije može se izreći novčana kazna bez obzira je li ona zapriječena u fiksnom iznosu ili u rasponu, mogu se odrediti zaštitne mjere oduzimanja predmeta i zabrane upravljanja motornim vozilom te odrediti nastali troškovi utvrđivanja prekršaja uporabom tehničkih sredstava ili provođenjem potrebnih analiza i vještačenja. Međutim, prekršajnim nalogom policija ne može izreći kaznu zatvora niti zaštitne mjere izuzev dvije ranije navedene.

Prekršajni nalog može se izdati na mjestu počinjenja prekršaja ili se može naknadno izraditi u referadama prekršajnog postupka te potom dostaviti okrivljeniku. Kako bi se izbjegle eventualne pogreške u početku primjene odredbi Prekršajnog zakona, postupalo se po privremenom pravilu tako da se obavezni prekršajni nalog izdavao počinitelju na mjestu počinjenja prekršaja, dok se prekršajni nalog ("opći") izrađivao u referadama prekršajnog postupka i naknadno dostavljao počiniteljima prekršaja.

Policijski službenici su u takvim situacijama postupali na sljedeće načine:

1. popunjavali su obrazac optužnog prijedloga, te ga dostavljali nadležnom rukovoditelju ustrojstvene jedinice koji je odlučivao hoće li se predmet rješavati donošenjem prekršajnog naloga ("općeg") i taj obrazac dostaviti nadležnoj referadi za prekršajni postupak ili će se podnijeti optužni prijedlog nadležnom prekršajnom sudu

2. za sankcioniranje prekršaja prometa u mirovanju, te za prekršaje za koje je predviđena naplata novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja ili izdavanje obaveznog prekršajnog naloga, ukoliko to iz nekog razloga nije bilo moguće popunjavao se tadašnji obrazac iz područja prometa "IZVJEŠĆE O POČINJENOM PREKRŠAJU" koji se dostavljao rukovoditelju ustrojstvene jedinice.

1.3.2. Obavezni prekršajni nalog

Policija izdaje obavezni prekršajni nalog temeljem članka 239. Prekršajnog zakona, a u postupku za izdavanje obaveznoga prekršajnog naloga na odgovarajući se način primjenjuju i ranije navedene odredbe Prekršajnog zakona o izdavanju prekršajnog naloga, izuzev u pogledu mogućnosti izdavanja prekršajnog naloga maloljetnom počinitelju prekršaja i mogućnosti pokretanja prekršajnog postupka.

Naime, kod prekršajnog naloga ("općeg") moguće je prekršajni postupak pokrenuti umjesto tim nalogom podnošenjem optužnog prijedloga, dok kod obaveznoga prekršajnog naloga to nije moguće. Dakle, sud će odbaciti optužni prijedlog koji je podnesen u situaciji kada su ispunjeni uvjeti za izdavanje obaveznoga prekršajnog naloga.

Policija će prije pokretanja prekršajnog postupka izdati obavezni prekršajni nalog počinitelju prekršaja, uključujući i maloljetnog počinitelja, za prekršaje:

1. propisane odlukama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave;
2. prekršaje propisane zakonom za koje je propisana samo novčana kazna do 2.000,00 kuna za fizičku osobu, do 5.000,00 kuna za obrtnika i osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, do 10.000,00 kuna za pravnu osobu i 5.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi. Ako postoje uvjeti za izdavanje obaveznoga prekršajnog naloga samo u

pogledu pravne osobe, a za prekršaj su odgovorne i pravna i odgovorna osoba, izdat će se obavezni prekršajni nalog i prema odgovornoj osobi. Međutim, u obrnutom slučaju, tj. kada postoje uvjeti za izdavanje obaveznoga prekršajnog naloga samo odgovornoj osobi, a za prekršaj odgovara i pravna osoba, neće se izdavati obavezni prekršajni nalog.

Ako u slučaju stjecaja za jedan prekršaj ili više prekršaja ne postoje uvjeti za izdavanje obaveznoga prekršajnog naloga, ili ako bi prekršajnim nalogom za više prekršaja trebalo obuhvatiti više okrivljenika, a za neke od njih nisu postojali uvjeti za izdavanje obaveznoga prekršajnog naloga, nisu se primjenjivale odredbe o obaveznom izdavanju prekršajnog naloga, već se podnosio optužni prijedlog. Međutim i u takvim slučajevima moguće je izdati prekršajni nalog prema propisima o obaveznom izdavanju prekršajnog naloga, i to samo u pogledu onih prekršaja i njihovih počinitelja kod kojih za to postoje zakonski uvjeti.

Radi boljeg razumijevanja i lakše početne primjene napravljeno je pet različitih obrazaca prekršajnih naloga (obavezni i opći za promet i ostale prekršaje, te jedinstveni za prekršaje u stjecaju). Time se međutim povećao broj obrazaca koje bi policijski službenik morao nositi sa sobom, te je objedinjavanjem nastao jedan univerzalni obrazac prekršajnog naloga za prometne i ostale prekršaje bez obzira radi li se o obaveznom ili općem (MUP RH - R-126.), sljedećeg izgleda.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA		SERIJSKI BROJ: _____ URUČITI GRAĐANINU!
POLICIJSKA UPRAVA _____ Broj: _____ <small>(nepotpisani)</small>		
Na temelju članka 229. / 239., u vezi s člankom 234. Prekršajnog zakona, izdaje se		
PREKRŠAJNI NALOG ☐		
OBAVEZNI PREKRŠAJNI NALOG ☐		
Okrivljenik _____ <small>(ime i prezime)</small>	OIB: ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	
ime oca/majke _____, rođen _____ godine u _____, s prebivalištem u _____	državljanin _____, identitet provjeren uvidom u _____	
_____ serijskog broja _____	_____ (naziv isprave)	
kriv je		
što je dana _____ godine u _____ sati u mjestu _____ kao		
A. vozač, B. pješak, C. putnik, _____ marke _____ reg. oznake _____ <small>(vrsta vozila)</small>		
_____, _____ <small>(kratak opis prekršaja)</small>		
_____ čime je počinio prekršaj iz članka _____, stavka _____, točke _____ Zakona o _____, kažnjiv po članku _____, stavku _____, točki _____, istoga Zakona te se temeljem istog propisa		
izriče		
novčana kazna u iznosu od _____ kuna (slovima: _____).		
Okrivljenik je dužan novčanu kaznu platiti u roku od 8 dana od dana uručivanja prekršajnog naloga isključivo priloženom uplatnicom na žiro račun ili u ovoj PU/PP.		
Okrivljeniku se temeljem članka 228. stavka 4. Prekršajnog zakona izriče:		
a) zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom _____ kategorije u trajanju od _____ mjeseci (slovima: _____),		
b) zaštitna mjera oduzimanja predmeta _____.		
Okrivljenik je na temelju članka 228. stavka 3. Prekršajnog zakona dužan naknaditi troškove prekršajnog postupka u iznosu od _____ kuna (slovima: _____), priloženom uplatnicom u roku od osam dana pod prijetnjom izvršenja.		
Obrazloženje		
Počinjeni prekršaj utvrđen je: A. neposrednim zapažanjem ili objavljenim nadzorom; B. na temelju vjerodostojne dokumentacije; C. uređajima za nadzor i mjerenje ili provođenjem odgovarajućih laboratorijskih analiza i vještačenja, sukladno članku 233. Prekršajnog zakona, te je u skladu sa člankom 228. istog Zakona izrečena novčana kazna i zaštitne mjere i određeni troškovi postupka.		
Uputa o pravnom lijeku: Protiv ovog Naloga okrivljenik, branitelj i osobe iz članka 192. stavka 2. Prekršajnog zakona imaju pravo prigovora nadležnom prekršajnom sudu u roku od 8 dana po primitku odnosno uručivanju Naloga. Prigovor se podnosi putem ove PU/PP u dva istovjetna primjerka.		
Dostava: _____ 20 _____ M. P. _____ <small>Prekršajni nalog primio</small> <small>Policijski službenik i broj službene značke</small>		
Primjedbe vezane uz dostavu _____		
MUP RH - R-126		

Takav objedinjeni obrazac naloga pogodan je za nošenje i popunjavanje na terenu, dok je i dalje ostao obrazac naloga za prekršaje u stjecaju koji nije niti bio predviđen za nošenje po terenu, već za naknadnu izradu uz pomoć računala u prostorijama policije.

Prigovor protiv obaveznoga prekršajnog naloga može podnijeti okrivljenik, branitelj i osobe iz članka 192. stavka 2. Prekršajnog zakona. Prigovor se podnosi u roku od 8 dana tijelu koje ga je izdalo. Zaprimljeni prigovor to tijelo će zajedno sa spisom predmeta bez odgode dostaviti prekršajnom sudu nadležnom prema mjestu počinjenja prekršaja.

1.4. Optužni prijedlog

Policija je ovlaštena podnijeti optužni prijedlog temeljem članka 111. Prekršajnog zakona za prekršaje iz propisa koje neposredno provodi ili nadzire njihovo provođenje.

Optužni prijedlog u svakom slučaju se podnosi kada je za prekršaj uz novčanu kaznu zaprijećena i kazna zatvora, odnosno kada ovlašteni tužitelj uz tu kaznu predlaže i izricanje takve kazne ili zaštitne mjere, izuzev oduzimanja predmeta i zabrane upravljanja motornim vozilom (u tim slučajevima može i prekršajni nalog). Isto je i u situacijama kada je počinitelj prekršaja malodobna osoba (izuzev obaveznoga prekršajnog naloga), te u situacijama kada je prekršaj utvrđen naknadno prikupljenim obavijestima, odnosno kada nedostaje neki od uvjeta za izdavanje prekršajnog naloga ("obaveznog" i "općeg"). S obzirom na značaj tih uvjeta valja još jednom napomenuti da su ostvareni kada prekršaj nije utvrđen: neposrednim opažanjem ili obavljenim nadzorom policijskih službenika pri obavljanju poslova iz njihove nadležnosti; na temelju vjerodostojne dokumentacije, ili uporabom propisanih tehničkih uređaja ili provođenjem odgovarajućih propisanih laboratorijskih analiza i vještačenja.

Međutim, prekršajni postupak može se pokrenuti podnošenjem optužnog prijedloga i u situacijama kada postoje uvjeti za izdavanje prekršajnog naloga ("općeg"), ali se, kao što je ranije navedeno, ne može pokrenuti u situacijama kada je ovlašteni tužitelj dužan izdati obavezni prekršajni nalog. Dakle, prepušteno je ovlaštenom tužitelju da sam odluči hoće li u tim situacijama izdati prekršajni nalog ili će podnijeti optužni prijedlog.

S obzirom na to da se prekršajni nalog ("opći") smatra svojevrsnom ponudom počinitelju da plati novčanu kaznu i podmiri troškove postupka, odluku o tome hoće li se izdati prekršajni nalog ("opći") ili podnijeti optužni prijedlog donosi ovlašteni tužitelj, ocjenjujući što je u konkretnom slučaju opravdanije sa stanovišta ekonomičnosti i svrsishodnosti.

Jednim optužnim prijedlogom može se obuhvatiti više prekršaja i više okrivljenika ukoliko se prema odredbama Prekršajnog zakona može provesti jedinstveni postupak i donijeti jedna odluka o prekršaju.

Optužni prijedlog po svom sadržaju veoma je sličan nekadašnjem zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, s tom razlikom da optužni prijedlog sadrži i kratko obrazloženje te da tužitelj može predložiti vrstu, visinu i trajanje sankcije, iako takav prijedlog ne obavezuje sud. Osim toga, u obrazloženju je potrebno navesti otegotne i olakotne okolnosti na temelju kojih je odmjerena kazna u rasponu. Sadržajno je određen člankom 160. Prekršajnog zakona. Nije tiskan već je dostavljen policijskim upravama u elektronskom obliku kako bi bio pogodan za popunjavanje na osobnom računalu, ovisno o posebnostima prekršaja i počinitelja.

S obzirom na vrste počinitelja koje razlikuje Prekršajni zakon, optužni prijedlog može biti:

a. **protiv fizičke osobe** – kod koje su osobni podaci počinitelja zadani člankom 171. stavkom 1. Prekršajnog zakona (gdje se navodi i matični broj građana kojeg je potrebno upisati ukoliko je dostupan)

b. **obrtnika** – ovaj obrazac, pored podataka navedenih za počinitelja fizičku osobu, sadrži i točan naziv obrta ili djelatnosti, sjedište i mjesto upisa obrta ili druge samostalne djelatnosti

c. **protiv pravne osobe i odgovorne osobe u pravnoj osobi** – ovim obrascem može se osim protiv okrivljene pravne osobe podnijeti optužni prijedlog i protiv drugog subjekta izjednačenog s pravnim osobama, a od podataka za pravnu osobu bitno je utvrditi točan naziv, sjedište i matični broj.

1.5. Izbor vrste i visine prekršajnih sankcija

Opće pravilo o izboru vrste i mjere kazne propisano je člankom 36. Prekršajnog zakona, a iz njega proizlazi da se izbor vrste i visine kazne, odnosno vrste i trajanja zaštitne mjere počinitelju prekršaja određuje u granicama koje su određene zakonom ili drugim propisom za konkretan prekršaj na temelju stupnja krivnje, opasnosti djela i svrhe kažnjavanja.

Prilikom određivanja vrste i visine kazne, odnosno vrste i trajanja druge zaštitne mjere u obzir valja uzeti konkretne okolnosti djela i počinitelja, a osobito: stupanj krivnje, pobude iz kojih je prekršaj počinjen, jačinu ugrožavanja, odnosno stupanj povrede prekršajem zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je prekršaj počinjen, ranije ponašanje počinitelja, njegovo ponašanje nakon počinjenog prekršaja, posebno odnos prema oštećenom, ako ga ima i naknadi štete prouzročene prekršajem, te ukupnost društvenih i osobnih uzroka koji su pridonijeli počinjenju prekršaja. Ukoliko se radi o novčanoj kazni u obzir se treba uzeti i imovno stanje počinitelja prekršaja.

Važno je napomenuti da se kod izbora vrste i visine kazne, vrste i trajanja mjere u obzir trebaju uzeti sve okolnosti (olakotne i otegotne) koje mogu imati utjecaja da sankcija bude lakša ili teža.

Pod ranijim ponašanjem počinitelja valja uzeti u obzir sva raspoloživa saznanja o njegovom ranijem ponašanju, ali se u obrazloženju nije dopušteno pozivati na podatke koji nisu unijeti u prekršajnu evidenciju kao što je podatak o naplaćenju novčanoj kazni na mjestu počinjenja prekršaja, jer se takva osoba ne smatra osuđenom za prekršaj kao niti podatak o podnijetim optužnim prijedlozima ili prekršajnim nalozima koji nisu pravomoćni, odnosno podataka o kažnjavanju za prekršaj za koji je nastupila rehabilitacija. Naime, člankom 77. stavkom 2. Prekršajnog zakona propisano je da se protekom tri godine od pravomoćnosti odluke o prekršaju počinitelj prekršaja smatra neosuđivanim po toj odluci o prekršaju i svaka uporaba tih podataka o njemu kao počinitelju prekršaja zabranjena je i nema nikakav pravni učinak.

2. OSTALI OBRASCI KOJI ZNATNO USMJERAVAJU PRIMJENU ODREDBI PREKRŠAJNOG ZAKONA

2.1. Obavijest o počinjenom prekršaju

S obzirom na to da u Prekršajnom zakonu nije pronađeno utemeljenje za podnošenje prijave o izvršenom prekršaju na dosadašnjem obrascu, a da obaveza suradnje s drugim tijelima državne uprave proizlazi iz Zakona o policiji i Zakona o sustavu državne uprave, te da iz tih zakona proizlazi obaveza policije da tim tijelima pruži pomoć i dostavi obavijesti o kojima vode službene očevidnike, izrađen je novi obrazac pod navedenim nazivom. Ova obavijest dostavlja se tijelu državne uprave koje je ovlašteno neposredno provoditi ili nadzirati provođenje propisa kojim je propisan utvrđeni prekršaj. Po svom sadržaju obrazac je veoma sličan ranije navedenoj prijavi. Nije tiskan već je dostavljen u elektronskom obliku tako da je pogodan za popunjavanje na osobnom računalu, a s obzirom na počinitelja može biti:

a. **protiv fizičke osobe** – koristi se i za podnošenje obavijesti o počinjenom prekršaju za obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost

b. **protiv pravne osobe i odgovorne osobe u pravnoj osobi** – pravnu osobu je potrebno identificirati njezinim nazivom, matičnim brojem i sjedištem.

2.2. Izvješće o uhićenju

Policija može uhititi osobu zatečenu u počinjenju prekršaja propisanog zakonom ako postoje razlozi za zadržavanje iz članka 135. Prekršajnog zakona. Obrazac je po svom sadržaju veoma sličan dosadašnjem obrascu izvješća o uhićenju i dovođenju, s tom razlikom da se uhićena osoba ne mora samo uz optužni prijedlog dovesti sucu, već se može i pustiti na slobodu čim prestanu razlozi za uhićenje, a najkasnije u roku od 12 sati od uhićenja. Ako dovođenje sucu nije moguće u tom roku, uhićenik će sucu biti doveden uz pisano obrazloženje početkom radnog vremena ili dežurstva narednog dana, ali to u svakom slučaju ne može trajati dulje od 24 sata.

2.3. Naredba o smještanju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva

Osobu pod utjecajem opojnih sredstava zatečenu u činjenju prekršaja, ako postoje osobite okolnosti koje upućuju da će nastaviti s radnjom prekršaja, policija može ovom naredbom radi neposrednog sprječavanja nastavka činjenja prekršaja smjestiti u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva, ali ne u trajanju duljem od 12 sati. Ova naredba veoma je slična dosadašnjem obrascu naloga o zadržavanju, s tom razlikom da naredba nema mogućnost ulaganja redovnog pravnog lijeka, o čemu se smještenu osobu, kao i o ostalim bitnim okolnostima smještanja, upozna je uručivanjem primjerka navedenog obrasca čim to bude moguće s obzirom na njezino stanje.

2.4. Naredba o određivanju mjere opreza

Naredba o određivanju mjere opreza tiskana je u bloku na formatu A-4 u tri primjerka s mogućnošću preslikavanja od kojih se prvi uručuje građaninu, drugi prilaže spisu, a

treći ostaje u bloku. Obrazac je veoma sličan dosadašnjem obrascu naloga o određivanju mjere opreza, s tom razlikom da je proširen za jednu mjeru opreza navedenu pod točkom c) zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja i održavanja veze s određenom osobom. Također je razlika i u tome što policija jednu mjeru ili više mjera može privremeno, a najduže do 8 dana (ranije je bilo 3) odrediti prema osobi za koju postoji osnova sumnje da je počinitelj prekršaja.

Uz optužni prijedlog policija može u roku 8 dana od dana određivanja mjere opreza od suda zatražiti njezino produljenje, a ukoliko sud o tome ne odluči u daljem roku od 3 dana primjena mjere opreza prestaje.

2.5. Zapisnik o ispitivanju svjedoka

Policijski službenici kod postupanja u okviru svojih nadležnosti za provođenje nadzora mogu ispitivati osobu u svojstvu svjedoka prema odredbama Prekršajnog zakona. Policijski službenik je prije ispitivanja svjedoka dužan upoznati da nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili svog bliskog rođaka teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili kaznenom progonu; da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo; a sve nazočne osobe upoznati s pravom da pročitaju zapisnik ili da im se pročita. Ispitana osoba mora potpisati svaku stranicu ovog zapisnika.

2.6. Zapisnik o ispitivanju osumnjičenika

Policijski službenik je dužan prije ispitivanja osumnjičenika upoznati s razlozima zbog kojih je osumnjičen, priopćiti mu da nije dužan iznijeti svoju obranu niti odgovarati na pitanja te da ima pravo na branitelja po svom izboru. Osumnjičenik treba potpisati svaku stranicu zapisnika. U zapisnik se unose prigovori ukoliko ih je bilo.

2.7. Zapisnik o ispitivanju prisutnosti alkohola, opojnih droga ili lijekova u organizmu

Ovaj zapisnik je tiskan u bloku formata A-4 trostrano s mogućnošću preslikavanja. Prvi primjerak se uručuje građaninu, drugi ulaže u spis predmeta, a treći ostaje u bloku. U zapisnik se, između ostalih podataka, obavezno unosi naziv proizvođača i tip uređaja kojim je ispitivanje obavljeno, koncentracija umanjena za granicu dopuštene pogreške mjerenja, primjedbe osumnjičenika, eventualni svjedoci, podaci vezani za dostavu zapisnika osumnjičeniku.

2.8. Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta

Potvrda je tiskana u bloku formata A-4 trostrano s mogućnošću preslikavanja. Prvi primjerak se uručuje građaninu, drugi ulaže u spis predmeta, a treći ostaje u bloku. Potvrdu nije dopušteno izdavati bez zauzimanja i upisivanja broja iz odgovarajuće evidencije ("opći", "kazneni" ili "prekršajni" upisnik) i određivanja zakonskog utemeljenja zaokruživanjem ili upisivanjem pravne osnove.

Prilikom privremenog oduzimanja predmeta naznačit će se gdje su predmeti pronađeni, a po potrebi i na drugi način osigurati utvrđivanje njihove istovjetnosti.

2.9. Izvješće o osiguranju mjesta događaja

U potpunosti je isti kao i dosadašnji obrazac istog naziva, osim što je u njemu učinjena korekcija članaka i stavaka Prekršajnog zakona na stranici 3.

2.10. Izjava o odricanju prava na branitelja

U potpunosti je isti kao i dosadašnji obrazac istog naziva, osim što je u njemu učinjena korekcija članaka i stavaka Prekršajnog zakona.

2. 11. Nalog za vještačenje

Dostavlja se stručnoj ustanovi u slučajevima kada je za utvrđivanje važnih činjenica potreban nalaz i mišljenje posebno osposobljene osobe (vještaka). U nalogu se navodi kratak opis kaznenog djela, prekršaja ili događaja, vrste i količine uzoraka, mjesta njihovog pronalaska i izuzimanja, te se vještaku postavljaju konkretna pitanja vezana za utvrđivanje važnih činjenica u prekršajnom ili kaznenom postupku. Potpuno je isti kao i dosadašnji obrazac istog naziva, osim što je u njemu izvršena korekcija članaka i stavaka Prekršajnog zakona, te se kod izdavanja za vještačenje temeljem Prekršajnog zakona ovaj obrazac smatra naredbom, zbog čega je tako i označen u nazivu.

2.12. Naredba o pretrazi osobe, prijevoznog sredstva i pokretne stvari

Člankom 159. stavkom 2. Prekršajnog zakona propisano je da tijela državne uprave mogu i sama, između ostalih hitnih radnji (osim pretrage stana i prepoznavanja), odrediti i pretragu prijevoznih sredstava, prtljage i osoba ukoliko postoji opasnost od odgode. S tim u vezi načinjen je obrazac naredbe koji će se popunjavati na osobnom računalu i donositi u ime ustrojstvene jedinice. Potpisuje ju nadležni rukovoditelj, a dalje će se postupati kao i s naredbom za pretragu koju izdaje sud (uručivanje osobi na čijim se stvarima ili nad kojom se obavlja pretraga i sl.).

2.13. Poziv građaninu

Zbog obavljanja poslova iz svoje nadležnosti propisane člankom 3. stavkom 1. točkama 1.-4. Zakona o policiji, policijski službenik može na obavijesni razgovor pozvati osobu za koju osnovano pretpostavlja da raspolaže obavijestima nužnim za obavljanje policijskih poslova. Kako je to dovoljno utemeljenje da bi policijski službenik mogao na obavijesni razgovor pozvati osobu zbog sprječavanja, odnosno otkrivanja i prekršaja (čl. 3. st. 3. Zakona o policiji), Prekršajnim zakonom nije ponavljana ovlast pozivanja. Obrazac poziva je sličan kao i dosadašnji obrazac istog naziva, s tom razlikom da je u donjem dijelu obrasca perforacijom odvojena dostavnica.

U pozivu se, između ostalog, obavezno mora naznačiti razlog pozivanja: naziv kaznenog djela, opisni naziv prekršaja, članak i naziv propisa kojim je kazneno djelo ili prekršaj propisan, odnosno opis događaja o kojem se obavijesti prikupljaju, *dok je upozorenje potrebno precrtati ukoliko se ne radi o pozivanju osumnjičenika.*

Na obrascu poziva naznaku "u svojstvu" nije potrebno popunjavati kada se poziva osobu za koju se osnovano pretpostavlja da raspolaže obavijestima nužnim za obav-

ljanje policijskih poslova, a kada ta osoba nije u svojstvu oštećenog, osumnjičenog, roditelja/skrbnika maloljetne osobe.

2.14. Zapisnik o prepoznavanju

U potpunosti je isti kao i dosadašnji obrazac istog naziva, osim što je u njemu učinjena korekcija članaka i stavaka Prekršajnog zakona na stranici 1. u točki d. Kada se postupa po odredbama Zakona o kaznenom postupku, o mjestu i vremenu prepoznavanja obavezno je izvješćivanje Državnog odvjetništva.

2.15. Zapisnik o očevidu

Sličan je dosadašnjem obrascu istog naziva, osim što je u njemu izvršena korekcija zakonskog utemeljenja iz Prekršajnog zakona na stranici 1. u točki b, a ukoliko se očevid poduzima temeljem Prekršajnog zakona u zapisnik se ne unosi relevantni sadržaj izjava svjedoka kao što je to bilo u prijašnjem obrascu, već se na tu radnju smisleno primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku, tj. u zapisnik se unose samo činjenice uočene na mjestu obavljanja očevida.

2.16. Zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija

Sukladno odredbama Prekršajnog zakona pretraga stana i drugih prostorija može se obaviti samo po nalogu suda. Sličan je dosadašnjem obrascu istog naziva, osim što je u njemu izvršena korekcija zakonskog utemeljenja iz Prekršajnog zakona na stranici 1. u poglavlju II. stavku 2. točki a., na stranici 3. u poglavlju IX. točki c. i d., te na stranici 4. poglavlju XIV. Mora se provoditi tako da se što manje remeti kućni red i uznemiruju građani. Pod drugim prostorijama ne razumijevaju se prirodni, javni i napušteni prostori. Svjedoci moraju biti nazočni cijelo vrijeme trajanja pretrage.

2.17. Zapisnik o pretrazi osobe (bez naloga suda)

Kada policija obavi pretragu bez naloga temeljem odredaba Zakona o kaznenom postupku, dužna je zapisnik o pretrazi i izvješće odmah podnijeti istražnom sucu, a ako se postupak još ne vodi nadležnom državnom odvjetniku. Kada policija obavlja pretragu bez naloga temeljem odredbi Prekršajnog zakona, zapisnik se mora bez odgode dostaviti nadležnom prekršajnom sudu, odnosno nadležnom državnom odvjetništvu ukoliko se prekršajni postupak ne pokreće.

2.18. Zapisnik o pretrazi osobe, prijevoznog sredstva i pokretne stvari (s nalogom suda)

Ako postoje osnove sumnje da je počinjen prekršaj ova pretraga može se, kada su ispunjeni zakonski uvjeti, obaviti temeljem naloga suda ili naredbe koju je izdala ustrojstvena jedinica MUP-a RH temeljem članka 159. stavaka 1. i 2. Prekršajnog zakona. Pretraga se mora voditi tako da se čuva dostojanstvo osobe koja se pretražuje. Pretragu osobe obavlja osoba istog spola. Pretragom osobe pretražuje se odjeća, obuća, površina tijela, pokretne stvari koje osoba nosi ili su u njezinom posjedu te prostor u kojem se osoba

nalazi tijekom poduzimanja pretrage. Tom prilikom ne smije se ulaziti u tijelo osobe koja se pretražuje niti se smiju odvajati nadomjesci organa ili dijelova tijela.

3. PREKRŠAJNI UPISNICI

Prekršajni postupak se u pravilu pokreće izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem optužnog prijedloga ovlaštenog tužitelja. S tim u vezi načinjena su i dva prekršajna upisnika:

1. prekršajni upisnik optužnih prijedloga
2. upisnik prekršajnih naloga (općih/obaveznih).

3.1. Prekršajni upisnik optužnih prijedloga

Vodi se prema zadanim stupcima na sličan način kao što se vodio dosadašnji prekršajni upisnik. Na naljepnici upisnika navodi se ustrojstvena jedinica, od kojeg do kojeg podbroja i za koje razdoblje se vodi. U stupce se upisuju zadani podaci, a upisnik se mora voditi prema pravilima o uredskom poslovanju, točno i ažurno.

3.2. Upisnik prekršajnih naloga

Vodi se na jedinstvenom obrascu za prekršajne naloge ("opće") i obavezne prekršajne naloge, ali se za svaku vrstu navedenih naloga mora voditi zasebno. Na naljepnici upisnika navodi se ustrojstvena jedinica, od kojeg do kojeg podbroja i za koje razdoblje se vodi. Osim toga, navodi se i o kojoj se vrsti naloga radi. U stupce se upisuju zadani podaci, a upisnik se mora voditi prema pravilima o uredskom poslovanju, točno i ažurno.

Prekršaji iz oblasti sigurnosti prometa na cestama koji se vode na Informacijskom sustavu MUP-a RH ne trebaju se voditi u knjigama prekršajnih upisnika, a u tijeku je izrada aplikacije koja bi omogućila da se i ostali prekršaji vode na informacijskom sustavu, te tada ovakvi obrasci prekršajnih upisnika neće biti potrebni.

4. PRERAČUNAVANJE KAZNI IZ VALUTE DEM U VALUTU EURO, ODNOSNO KUNE

U slučajevima naplate novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja, izdavanja obaveznoga prekršajnog naloga ili prekršajnog naloga ("općeg") za prekršaje kod kojih su kazne zapriječene u DEM (npr. Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira) potrebno je primjenom konverzijskog tečaja od 1.955830 fiksiranog dana 1. siječnja 1999. godine od strane Europske monetarne unije valutu DEM pretvoriti u valutu euro (1 EUR=1.95583 DM).

Dakle, potrebno je iznos njemačkih maraka podijeliti s konverzijskim tečajem da bi se dobio iznos u eurima, a potom taj iznos pomnožiti sa srednjim tečajem eura Hrvatske narodne banke na dan izdavanja potvrde o naplaćenju novčanoj kazni, odnosno na dan donošenja obaveznog ili "općeg" prekršajnog naloga kako bi se dobio iznos u kunama, a potom taj iznos upisati na propisani obrazac, potvrdu ili uplatnicu.

Na primjer, 50 DEM : 1.95583 = 25.56 eura x 7,451195 = 190,50 kn.